

**ANATOMIYA FANI
BO'YICHA SILLABUS**

(1-kurs Psixologiya: sport psixologiyasi kunduzgi)

Bilim sohasi: 300000-Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta'lim sohasi: 310000-Ijtimoiy va xulq atvorga mansub fanlar
Bakalavriat yo'nalishi: 60310900 – Psixologiya (sport psixologiyasi)
faoliyat turlari bo'yicha

Modul / FAN SILLABUSI
Agronomiya va biotexnologiya fakulteti

Fan nomi:	Anatomiya
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	ANAT2305
Yil:	1
Semestr:	1
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	30
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	60
Kredit miqdori:	4
Baholash hakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

I. Fanning mazmuni

FMI	Fanni o'qitishdan maqsadi inson tanasining faqat biologik qonuniyatlarinigina o'rganish bilan cheklanmaydi, balki inson tanasining makro - mikrostrukturasi o'rganiladi, uning filogenetik va ontogenetik rivojlanishi bilan uzviy bog'liq holda o'rganiladi. Anatomiya fani talabalarni nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalar, odam organizmi tuzilishi, tana va organlar shakli, topografiyasi hamda ularning ayrim yoshga oid ma'lumotlari bilan bog'liq holda nazariy va amaliy bilimlarni berishdan iborat.
------------	---

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Odam anatomiyasi OANI306
2.	Gistologiya va embriologiya GVE1204
3.	Sitologiya SIT1104
4.	Yosh fiziologiyasi va gigiyenasi YFG1604

Ta'lim natijalari (TN)

Bilimlar jihatidan:

TN 1	Anatomiya faning tarixi, normal va topografik anatomiya fani va uning jismoniy madaniyatdagi ahamiyati haqida tushunchalar to'g'risida tassavurga ega bo'lishi.
TN 2	Anatomiya o'qitish jarayonida fan yutuqlarini bilishi va ulardan foydalana olishi. Fan haqidagi tarixiy meroslardan oqilona foydalanish,

Asosiy adabiyotlar

1	Safarova D.D. Odam anatomiyasi (I jild). Darslik. T.: "O'zDJTSU nashriyot matbaa": 2018 y. - 315 b.
2	Safarova D.D. Odam anatomiyasi (II jild), Darslik. T.: "O'zDJTSU nashriyot matbaa": 2018 y. - 302 b.
3	Axmedov N.K. Atlas. Odam anatomiyasi (I jild). T.: "Ozbekiston milliy ensiklopediyasi" nashriyoti, 2018 y. - 263 bet.
4	Axmedov N.K. Atlas. Odam anatomiyasi (II jild). T.: "Ozbekiston milliy ensiklopediyasi" nashriyoti, 2018 y. - 255 bet.

Qo'shimcha adabiyotlar

1	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollari bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11
2	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston", 2017.
3	O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi. O'zbekiston Respublikasi prezidentining farmoni. <i>O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami</i> , 2017 y., 6-son, 70-modd.
4	Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustivorligi va inson manfaatlarini ta'minlash-yurt taraqqiyoti va xalq faravonligining garovi. "O'zbekiston", 2017
5	O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi-T.:O'zbekiston, 2014.-46 b.
6	Xudoyberdiyev R.E., Axmedov N.K., Zohidov X.Z. va boshq. Odam anatomiyasi. T. "Ibn Sino" 1993y. - 739 b.
7	Bahodirov F.N. Odam anatomiyasi T.: O'zbekiston. 2006.
8	Axmedov N.K. Odam anatomiyasi atlasi Toshkent, 2006 y.
9	Axmedov A. Odam anatomiyasi Toshkent. 2005 y.
10	Axmedov A. Odam anatomiyasi T. «Iqtisodiy-moliya». 2007 y.
11	Safarova D.D. Anatomiya fanidan praktikum Toshkent, 1993 - 252 b.
12	Никитюк Б.А., Чресов В.П. - Морфология человека М., "МГУ", 1990 г. - 343 с.
13	Липченко В., Самусов Р. Атлас по анатомии человека М., "Медицина", 1983.
14	Мартыросов Э.Г. Методы исследований в спортивной морфологии М., "ФИС", 1983.
15	Сапин М.Р. Анатомия человека. М., "Медицина", 1985, 544 с.
16	Safarova D.D. Anatomiya fanidan praktikum Toshkent, 2010 - 160
17	Safarova D.D. Sport morfologiyasi Darslik.T., Ijod-Print - MChJ, 2015 y - 200 b.

Chet el adabiyotlari

1	Сонин Н.И., Сапин М.Р. Биология человека изд. "Дрофа" М. 2000.
2	Жемс Бивен. Иллюстрированное руководство по анатомии и физиологии Словакия. Изд. Внешсигма 1998.

3	Габриелян Э.С., Акопов С.Э. "Клетки крови и кровообращения" Ереван: 1992.
4	Билич Г.Л. Атлас анатомии человека. 3 т. Ростов на/Д, 2014
5	Билич Г.Л., Зигалова Е.Ю. Анатомия человека Москва: Изд. «Э», 2016
6	Иваницкий М.Ф. Анатомия человека, М., «ЧЕЛОВЕК», 2011, 622 с.
7	Adolf Faller., Michael Schuenke-The Human Body - "An Introduction to Structure and Function" Thieme Stuttgart New York http: // www.bestmedbook. com/ 2004
Internet saytlari	
1	http:// didaktor.ru dva-polezmyx-onlajn-resursa-po-anatomii/
2	https:// science.wikia.org/ru/wiki
3	http:// www.historymed.ru/encyclopedia/categories/?ELEMENT-ID=11
4	https:// webtous.ru/obuchenie/virtualnyj-3d-atlas-anatomii-cheloveka.html
5	http:// zivotnet.uz/ru
6	www.biolog.uz

Talabning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- Fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritga olsa;
- Fanning mavzularini bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- Fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy va amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- Fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- Berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- Konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- Mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- Fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;

- Fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- Tarixiy jarayonlarni sharxlay bo'lsa;

b) 4 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- Fanning mohiyatini va mazmunini tushungan, fandan mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- Fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- Fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- Fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- Fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- Fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- Fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa;

	nazariyani amaliyot bilan bog'lash kabi ko'nikmalarga ega bo'lish to'g'risidagi tushunchalarni shakllantirish
TN 3	Anatomiya fanining tarmoqlari va boshqa fanlar bilan aloqasi xarakterini bilishi; organizmning bir butunligini bilish; organizm va tashqi muhitning o'zaro bog'liqligini bilish; organizmning o'ziga xos yosh xususiyatlarini bilishini tahlil etish
TN 4	Anatomiya fani tabiiy fanlar, anatomiya, gigiena, embriologiya, gistologiya, bolalar fiziologiyasi fanlari bilan uzviy hamkorlikda bo'lib, ularning usullari va yutuqlariga tayanish malakasini shakllantirish

FAN MAZMUNI

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)

M1	Kirish. Anatomiya fanini vazifalari, o'rganish usullari va rivojlanish tarixi	2
M2	Odam skeleti va suyaklarning tuzilishi. Bosh skeleti	2
M3	Qo'l-oyoq va tana skeleti. Suyaklarning birikishi	2
M4	Umumiy miologiya. Bosh muskullari	2
M5	Gavda muskullari ahamiyati	2
M6	Qo'l muskullari. Oyoqning muskullari	2
M7	Ovqat hazm qilish tizimining umumiy anatomiyasi	2
M8	Nafas a'zolari tizimi	2
M9	Siydik a'zolar tizimi. Endokrin bezlari	2
M10	Yurak tuzilishi va uning o'tkazuvchi tizimi. Limfa tizimi	2
M11	Aorta va vena tarmoqlari. Embrionda qon aylanishi. Taloq tuzulishi	2
M12	Markaziy nerv tizimining umumiy anatomiyasi. Orqa miya	2
M13	Bosh miya bo'limlari tuzilishi	2
M14	Periferik nerv tizimi. Bosh va orqa miya nervlari	2
M15	Sezgi a'zolar	2

Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)

A1	Suyaklarning shakllarini o'rganish	2
A2	Suyakning kimyoviy tarkibini o'rganish	2
A3	Umurtqa pag'onasidagi suyaklarning tuzilishini va ularning o'zaro birikishlarini o'rganish	2
A4	Qovurg'alar, to'sh suyaklari va ularning tana bo'limlariga o'zaro birikishini o'rganish	2
A5	Qo'l-oyoq kamari va erkin suyaklarning tuzilishi va ularning o'zaro birikishini o'rganish	2
A6	Bosh skelet suyaklarning tuzilishi va birikishi qonuniyatlarini o'rganish	2
A7	Qo'l-oyoqning erkin muskullarini tuzilishi, birikishi va funksiyasi.	2
A8	Ikki, uch va ko'p'oqli bo'g'imlarning tuzilish qonuniyatlari.	2

A9	Ovqat hazm qilish organlarini anatomik tuzilishi	2
A10	Nafas olish va chiqarish organlarining tuzilishi	2
A11	Buyrakning tuzilishini o'rganish	2
A12	Yurak tuzilishi bilan tanishish	2
A13	Nerv hujayrasi va nerv tolalarining tuzilishi	2
A14	Orqa miyaning tuzilishi va uni o'rab turgan pardalar	2
A15	Ko'z soqqasining tuzilishi	2

Mustaqil ta'lim (MT)		
1	Anatomiya faning rivojlanish tarixi	2
2	Anatomiyaning o'rganish usullari. Tana o'qi va sathlari	2
3	Ontogenez. Embrional taraqqiyotning xususiyatlari	2
4	Postnatal ontogenezning asosiy davrlari	2
5	Embrional rivojlanish	2
6	Hujayralarning bo'linish turlari. Mitoz. Meyoz. Amitoz	2
7	Suyak to'qimasi. Suyaklanish turlari	2
8	Muskullarni bajaradigan ish turlari. Richaglarni ahamiyati	2
9	Organizm uchraydigan bir va ikki yelkali richaglar va ularni ta'riflang	2
10	Ichki a'zolar haqida tushuncha	2
11	Bezlar tuzilishi va rivojlanishi	2
12	Qon-tomirlarining tuzilishi. Tomirlarning sinflanishi	2
13	Yurakning o'tkazuvchi yo'llari. Yurak innervatsiyasi	2
14	Immun tizimining markaziy va periferik a'zolari	2
15	Markaziy nerv tizimining o'tkazuvchi yo'llari	2
16	Assotsiativ, komissural va proeksion o'tkazuvchi yo'llar	2
17	Bosh miya katta yarim sharlar tuzilishi	2
18	Bosh miya va orqa miyani o'rab turuvchi pardalar	2
19	Sensor tizim haqida tushuncha. Analizatorning tuzilishi	2
20	Yorug'lik o'tkazuvchi yo'llari.	2
21	Teri tuzilishi va ahamiyati	2
22	Odam evolyusiyasi, dastlabki odamlar	2
23	Suyaklarning birikish xillari	2
24	Bo'g'im yuzalarning xillari va bo'qim turlari	2
25	Taloqning tuzilishi va joylashuvi	2
26	Bosh miya nervlari va ularning nomlari	2
27	Orqa miya nervlari va ularning chigallari	2
28	Splanxnologiya asoslari	2
29	Erkaklar tanosil a'zolari tuzilishi	2
30	Ayollar tanosil a'zolari	2

b) 3 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- Fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- Fandagi mavzlarni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- Bayon qilish ravon bo'lmasa;
- Fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinmasa;
- Fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa;

r) Quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- Fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- Fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tassavvurga ega bo'lmasa;
- Fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- Fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- Fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- Fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Shamsiyev Naim Amonovich – Zoologiya va umumiy biologiya kafedrasida katta o'qituvchisi b.f.f.d. (PhD)
E-mail:	E-mail: shams.naim@mail.ru
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti, Zoologiya va umumiy biologiya kafedrasida
Taqrizchilar:	To'rayev M.M. Zoologiya va umumiy biologiya kafedrasida dotsenti Safarova Z.T. Zoologiya va umumiy biologiya kafedrasida o'qituvchisi

Mazkur Sillabus Buxoro davlat universiteti o'quv-uslubiy departamentining 2023 yil 29 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus Zoologiya va umumiy biologiya kafedrasining 2023 yil 30 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan maqullangan.

O'quv – uslubiy departament boshlig'i

Agronomiya va biotexnologiya fakultet dekani:

Zoologiya va umumiy biologiya kafedrasida mudiri:

Tuzuvchi:

